

اجرای مزد توافقی با چراغ سبز معاون حقوقی رئیس جمهور

کارگران به سوی حداقل‌بگیری رانده می‌شوند

نسرین هزاره مقدم

مقررات‌زدایی در سطوح مختلف روابط کار با سرعت بسیار ادامه دارد. در ماه‌های پایانی سال که همه نگاه‌ها به مذاکرات مزدی ۱۴۰۰ و بررسی لایحه بودجه سال آینده معطوف شده، عده‌ای توانسته‌اند نامه‌ای از معاونت حقوقی رئیس‌جمهور بگیرند که در واقع صدور شناسنامه قانونی برای «مزد توافقی» است.

در نامه‌ای که هشتم بهمن ماه، معاونت حقوقی رئیس‌جمهور خطاب به «سالاری» مدیرعامل سازمان تامین اجتماعی نوشته است، مزد توافقی برای بالاتر از حداقل دستمزد قانونی، مجاز شمرده شده و به شرط اینکه کارفرما قرارداد خود با کارگر را در سال جاری تسویه کند، در سال بعد می‌تواند همان حقوق سال جاری و حتی کمتر را به همان کارگر بپردازد. به عبارت ساده‌تر، اعمال افزایش قانونی دستمزد سالیانه برای سایر سطوح مزدی اجباری نیست و کارفرمایی توانده به سادگی، قرارداد خود را با کارگری که ۱۰ تا ۱۵ سال در کارگاه، سابقه کار دارد، تسویه کند و سال بعد قرارداد جدید با او منعقد کند که در آن ریالی دستمزد افزایش نمی‌یابد.

این در حالیست که تا پیش از این، سازمان تامین اجتماعی بر اساس لیست‌های بیمه ارسالی توسط کارفرمایان، بر دستمزد کارگران و افزایش آن نظارت می‌کرد و اجازه نمی‌داد کارفرما کمتر از سال قبل یا برابر

با دستمزد سال قبل، به کارگران خود دستمزد بپردازد، یعنی کارفرما مکلف به اعمال افزایش دستمزد سالیانه برای همه کارگران خود بود. با این بخشنامه و مصوبه حقوقی جدید، محدودیت‌های سر راه کارفرمایان برداشته شده و می‌توانند مزد کارگران خود را به بهانه رکود یا بحران تولید یا هر دلیل و بهانه دیگری، افزایش ندهند و هیچ نهادی هم شاکی نمی‌شود. معاونت حقوقی رئیس‌جمهور از تامین اجتماعی خواسته که اگر الزامات حداقل مزد رعایت شد، دیگر به افزایش دستمزد کاری نداشته باشد و اجازه دهد کارفرما با کارگر، سر دستمزد خود «توافق» کند.

این نامه که بدون سروصدا و جنجال، در روزهای کلید خوردن مذاکرات مزدی ۱۴۰۰ به جریان افتاده، آغازگر پرده جدیدی از قانون‌گریزی و مقررات‌زدایی است. با این دستورالعمل حقوقی، کارگران محروم از قرارداد دائم و محروم از معیشت شایسته، به سادگی از افزایش دستمزد محروم می‌شوند. کارفرمایانی که دیگر سایه نظارت تامین اجتماعی را بالای سر خود نمی‌بینند، کارگران را مجبور به «توافق مزدی» خواهند کرد؛ توافقی که صفر تا صد آن مبتنی بر اجبار است.

به سرانجام رسیدن این مصوبه، همواره یکی از خواسته‌ها و امال اتاق بازرگانی و سرمایه‌داران مالی و تجاری بوده است که امروز با موافقت دولت بر آورده شده است. در همین زمینه پایگاه خبری اتاق بازرگانی، صنایع،

معدن و کشاورزی ایران، سیزدهم بهمن، یعنی چند روز بعد از صدور این نامه حقوقی نوشت: «با پیگیری دبیرخانه کمیته حمایت از کسب و کار، نظر موافق معاونت حقوقی ریاست جمهوری درباره انعقاد قرارداد جدید کارفرمایان با کارگران با رعایت حداقل مزد تعیین شده در مصوبه شورای عالی کار و بدون افزایش دستمزد و همچنین اصلاح نرم‌افزار محاسباتی حق بیمه سنواتی سازمان تامین اجتماعی اعلام شد. الزام سازمان تامین اجتماعی به اعمال افزایش حقوق سالیانه شورای عالی کار برای تمامی سطوح مزدی باعث شده تا امکان توافق بین کارفرما و کارگر برای تمدید قرارداد همکاری با رعایت حداقل مزد فراهم نباشد، به گونه‌ای که حتی اگر کارگر رضایت داشت که با دریافت مزد سابق نزد کارفرما ادامه همکاری دهد، نرم‌افزار سازمان تامین اجتماعی این امکان را به کارگر و کارفرمانمی‌دهد.

این مشکل به ویژه در دوران شیوع کرونا باعث شد تا کارفرمایانی که مترصد حفظ یا کاهش هزینه‌های حقوق و دستمزد خود هستند، به جای توافقی با کارگران در تمدید قرارداد همکاری، به سمت قطع همکاری و تعدیل نیرو پیش بروند و امکان توافق دوجانبه بین کارگر و کارفرما از ایشان گرفته شود. از این رو موضوع انعقاد قرارداد جدید با کارگران با رعایت حداقل مزد تعیین شده در مصوبه شورای عالی کار و بدون ضرورت افزایش دستمزد در سایر سطوح مزدی در جلسات کمیته حمایت از کسب و کار مورد بررسی قرار گرفت.»

در ادامه آمده است: «بدین ترتیب با اعلام نظر معاونت حقوقی ریاست جمهوری در صورت تسویه حساب قرارداد کارفرمایان و کارگران در پایان هر سال، قرارداد دوره بعدی به عنوان یک قرارداد جدید محسوب شده و دو طرف می‌توانند با رعایت حداقل مزد مصوب شورای عالی کار، برای سایر سطوح دستمزدی با توافق یکدیگر به همکاری ادامه دهند به نحوی که اعمال ضرایب انوماتیک نرم‌افزار حقوق سازمان تامین اجتماعی برای افزایش دستمزد سالیانه سایر سطوح دستمزدی (بالاتر از حداقل مزد) نمی‌تواند مانعی برای تمدید قرارداد کارفرما و کارگر باشد و بنابراین باید نرم‌افزار مربوطه توسط سازمان تامین اجتماعی اصلاح شود.»

با این حساب، نرم‌افزار حقوقی سازمان تامین اجتماعی، بازنویسی شده و تنها بازدارنده و شرط عدم قبول لیست بیمه، رعایت حداقل دستمزد می‌شود و بالای آن، کارفرمایی توانده با کارگر توافق کند. این البته در صورتی است که قرارداد پیشین در پایان سال منقضی شده و بین کارگر و کارفرما قرارداد جدیدی منعقد شود.

عواقب خطرناک یک بخشنامه دولتی

این مساله، دو جنبه اساسی دارد؛ اول، به کرسی نشاندن موضوع مزد توافقی که برخی کارفرمایان سال‌هاست به دنبال آن هستند و حالا با این بخشنامه، مجوز اجرایی آن را به دست آورده‌اند اما دومین آسیب، تشویق هر چه بیشتر کارفرمایان به عقد قراردادهای موقت و خاتمه‌شده قراردادها در پایان هر سال است. اگر قرارداد کارگر پایان سال تمام نشود، باید افزایش مزد اعمال شود ولی در صورت خاتمه قرارداد، می‌توان مزد را توافقی تعیین کرد. بنابراین بخشنامه

معاونت حقوقی رئیس‌جمهور، رسمیت بخشیدن به مزد توافقی و تشویق به عقد قراردادهای موقت، هر دو را با هم اجرایی کرده است. این در حالی است که به گفته «فرامرز توفیقی»، رئیس کمیته دستمزد کانون عالی شوراها، این بخشنامه نه تنها ضررهای بسیاری را متوجه کارگران قراردادی می‌کند، بلکه آخرین میخ را بر تابوت انعقاد سازمان تامین اجتماعی می‌کوبد چرا که آزاد گذاشتن دست کارفرمایان برای پرداخت مزد توافقی، یعنی کاستی گرفتن هر چه بیشتر و ورودی‌های این سازمان.

وی در توضیح بیشتر می‌گوید: کارفرمایان و دولتی‌ها مدت‌هاست به دنبال فرار از اجراء ماده ۴۱ قانون کار هستند. حالا که نتوانسته‌اند متن قانون کار و ماده ۴۱ را تخریب (به زعم خودشان اصلاح) کنند، این گونه با این بخشنامه، به منویات و خواسته‌های غیرقانونی خود تحقق بخشیده‌اند منتها آنقدر آهسته و زبر پوستی و بی‌سروصدا که گویی آب هم از آب تکان نخورده است!

به گفته توفیقی، سال‌هاست که لیبرال‌ها به دنبال سلب حقوق مزدی کارگران هستند و خیز برداشته‌اند هر طور که می‌توانند این هدف را عملی کنند. این بخشنامه نیز در ادامه مسیر مقررات‌زدایی به نفع کارفرمایان و اصلاحات تخریبی دست‌راستی‌ها قابل بازخوانی است.

کاظم فرج‌اللهی، از فعالان کارگری نیز می‌گوید: این بخشنامه، ادامه همان سیاست «فقیرسازی کارگران» است که در سال‌های اخیر به شدت دنبال شده است. سال‌هاست که سیاست‌های مزدی به ضرر کارگران سایر سطوح مزدی است که عموماً کارگران متخصص و با مهارت هستند. هر سال در صدف افزایش مزد این گروه، کمتر از حداقل بگیران است و این کارگران به آهستگی به حداقل بگیران نزدیک شده‌اند. این رویه، یعنی فقیرتر سازی هر چه بیشتر طبقه کارگر. حالا این بخشنامه جدید با به رسمیت شناختن مزد توافقی، کارگران سایر سطوح و متخصص را به راستی حداقل بگیر می‌کند و آنها را از همه مزایای مزدی محروم می‌کند.

وی ادامه می‌دهد: مزد توافقی در صورتی می‌تواند معنا داشته باشد که دو طرف، وزن و قدرت برابر داشته باشند. وقتی می‌توان از توافقی در مقوله دستمزد صحبت کرد که کارگران شاغل در رشته‌ها و صنوف مختلف، دارای سندیگاه‌ها و اتحادیه‌های تخصصی باشند

سیاست‌های مزدی به ضرر کارگران سایر سطوح مزدی است. هر سال در صد افزایش مزد این گروه، کمتر از حداقل بگیران است و این کارگران به حداقل بگیران نزدیک شده‌اند. این رویه، یعنی فقیرتر سازی هر چه بیشتر طبقه کارگر

و بتوانند با کارفرمایان بر سر دستمزد چانه‌زنی کنند اما وقتی این الزامات فراهم نیست و از سوی دیگر، نرخ بیکاری به شدت بالاست، صحبت از توافق و مزد توافقی، یعنی بی‌حقوق‌سازی کارگران ماهر و سوق دادن آنها به سمت حداقل‌بگیری.

بی‌قانونی؛ مسیری که همچنان دنبال می‌شود

هجوم شرکت‌های پیمانکاری به اقتصاد، امتیاززدایی از طبقه کارگر را عملی کرده است. کارگران متخصص و دارای مدارک دانشگاهی، به‌رغم برخوردار از سال‌ها سابقه کار، ناچار به اشتغال تحت قراردادهای موقت پیمانکاری و نزدیک به حداقل‌بگیری شده‌اند. حالا با این بخشنامه جدید برای بخش‌های مهمی از کارگران که قراردادی و عموماً طرف حساب شرکت‌های پیمانکاری هستند، هیچ حق و حقوقی باقی نمی‌ماند. این کارگران دیگر حتی نمی‌توانند امیدوار باشند که با خاتمه یک سال، در سال بعد دستمزدشان چند درصد زیاد شود.

سلب تحرک طبقاتی کارگران، در دهه‌های اخیر به شدت دنبال شده است اما چند سالی است که با استفاده از کلیدواژه‌هایی مانند «حمایت از کسب و کارها» یا «رفع موانع اشتغال» در سبب باقیمانده حقوق قانونی کارگران هستند. با اجرایی شدن این آیین‌نامه جدید، سال آینده تقریباً همه کارگران قرارداد موقت یعنی بالای ۹۰ درصد شاغلان امروز، حداقل‌بگیر خواهند شد. اگر امروز ۷۰ درصد شاغلان حداقل‌بگیر هستند، سال بعد این نرخ به بالای ۹۰ درصد خواهد رسید. پیاده‌سازی سیاست‌های تعدیلی با بخشنامه‌های گنگ و مبهم هر چه به نفع کارفرمایان سودجو و شرکت‌های تامین نیروی انسانی است، اما بارزترین سرمایه معنوی کشور یعنی کارگران را به سمت «بی‌حقوقی» و سقوط می‌راند.

دستمزد وجود نداشته باشد. وی ادامه داد: این موضوع مورد اعتراض نمایندگان کارگری و دولت که در جلسه حضور داشتند، قرار گرفت.

تاجیک گفت: با توجه به اینکه اعداد و آمار در دست دولت است و توانایی دولت در برآورد اعداد مربوطه بیشتر از نمایندگان کارفرمایی و کارگری است، مقرر شد اعداد مربوط به تورم و هزینه سبد معیشت از سوی نمایندگان دولت ارائه شود. البته گروه کارگری هم برآورد خود را در اعداد دولت به نظر دقیق تر است. در همین راستا نمایندگان مرکز آمار هم در جلسه حضور داشتند. وی گفت: انتظار می‌رود قبل از شروع اسفند در مورد هزینه سبد معیشت به نتیجه برسیم و توافق حاصل شود و بتوانیم

سرریز تر جلسات شورای عالی کار برای تعیین حداقل دستمزد سال آینده را برگزار کنیم.

مسائل اجتماعی به انتخاب وزیر کار و ۳ نفر نماینده کارفرمایان است. اسدی تصریح کرد: بنابراین در عمل در این جدال مزدی نماینده کارگری باید با نماینده دولت ریزنی کند چرا که کارشناس آگاه و بصیر منتخب وزیر عملاً در جبهه دولت است که خودش بزرگترین کارفرما محسوب می‌شود و قاعدتاً به سمت تایید نظرات کارفرمایان گرایش دارد. وی افزود: بنابراین ساختار شورای عالی کار باید بر مبنای احقاق حقوق کارگران و ایجاد تساوی بین کارگران و کارفرمایان اصلاح شود تا کارگران هم بتوانند نقش مساوی را در تعیین دستمزد خودشان ایفا کنند.

اخبار کارگری

دبیر کل خانه کارگر: حقوق کارگر را پیش از آن که به خیابان بیاید، بپردازد

دبیر کل خانه کارگر گفت: ما انقلاب را دوست داریم و کنارش هستیم اما به این معنا نیست که از مطالبات کارگران چشم‌پوشی کنیم. اگر کوششی می‌کنیم برای کارگران است و از حق آنها فرود گزار نخواهیم کرد. به گزارش ایلنا، علیرضا معجوب در برنامه‌ای اینستاگرامی که خانه کارگر به مناسبت دهه فجر برگزار کرد، گفت: انتقاد در تعلیمات ماست اما باید به جا باشد. ما باید به طریقی انتقاد کنیم که خلط میحث نشود. اعداد و ارقام نشان دهنده این است که نظام و انقلاب همچنان قابل دفاع است و هر که جز این بگوید، قطعاً بی‌انصافی می‌کند. معجوب تصریح کرد: شاید کارگران برای حق‌شان به خیابان بیایند و ما آن را گاهی لازم می‌دانیم اما نگاهمان این است که حق کارگر و بازنشسته را بدهید، پیش از آن که به خیابان بیاید. در افزایش دستمزد ۱۴۰۰، حقوق کارگر را پیش از آن که به خیابان بیاید، بدهید و سایر حقوق و مزایای او را رعایت کنید.

بانک مرکزی: نرخ بیکاری فصل تابستان ۹۹ درصد بود

بانک مرکزی نرخ بیکاری در سه ماهه دوم سال ۱۳۹۹، ۹۵٫۸ درصد اعلام کرد. به گزارش خبرگزاری مهر، نرخ بیکاری در سه ماهه دوم امسال بر اساس اعلام بانک مرکزی به ۹۵٫۵ درصد رسید. بر این اساس جمعیت فعال در این بازه زمانی ۲۶ میلیون نفر بوده است. طبق این گزارش، جمعیت امسال کشور ۸۴ میلیون نفر بوده که ۶۳٫۴ میلیون نفر آن در بخش شهری و ۲۰٫۶ میلیون نفر در بخش روستایی متمرکز است و رشد جمعیت ۱۰٫۲ درصد بوده و تراکم جمعیت به ازای هر کیلومتر مربع به ۵۱ نفر رسیده است.

تجمع نمایندگان کارگران هپکو مقابل مجلس

روز شنبه (هجدهم بهمن) تعدادی از کارگران هپکو اراک به تهران سفر کردند. این کارگران روز شنبه مقابل اداره کار و تامین اجتماعی تجمع کردند و دیروز نیز مقابل مجلس جمع شدند. به گزارش ایلنا، نمایندگان کارگران هپکو خواستار حل مشکل بدهی‌ها و تهاتر آن هستند. آنها می‌گویند برای اجرای تفاهم‌نامه‌های ساخت و قرار دادهای منعقد شده باید مشکل بدهی ۱۲۰۰ میلیارد تومانی هپکو حل شود چون در حال حاضر، هپکو نمی‌تواند هیچ تعاملی با نظام بانکی کشور داشته باشد. به گفته کارگران، مسئولان هر از گاه وعده‌هایی می‌دهند اما به این وعده‌ها عمل نمی‌کنند. سال‌ها در به پایان می‌رسد و مشخص نیست چه زمان مشکل بدهی‌های هپکو قرار است حل شود. آنها از تمام مسئولان درخواست دارند که با تسویه بدهی‌ها هر چه زودتر حل و فصل شود.

تجمع کارگران ابنیه فنی تراورس نواحی زاگرس و اندیمشک

کارگران ابنیه فنی نواحی زاگرس و اندیمشک، روز یکشنبه (۱۹ بهمن ماه) در اعتراض به شائبه واگذاری دوباره شرکت تراورس به بخش خصوصی دست به اعتراض صنفی زدند. به گزارش ایلنا، این کارگران که به شائبه واگذاری شرکت تراورس، معترض هستند، تاکید دارند که احتمال واگذاری شرکت تراورس که با پیگیری کارگران به دولت (راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران) واگذار شده، باعث نگرانی کارگران شده است. کارگران گفتند: اگر قرار بود بعد از ۱۰ سال تلاش کارگران برای تغییر مدیریت تراورس، دولت مجدداً شرکت تراورس را که به تازگی از مدیریت پیمانکار سابق منفک شده، به بخش خصوصی دیگری واگذار کند، چرا کارگران این همه برای تامین امنیت شغلی خود تلاش کردند؟ پس وعده‌های دولت برای سامان دادن به وضعیت هفت هزار کارگر ابنیه فنی چه می‌شود؟ کارگران افزودند: آنچه باعث نارضایتی و اعتراض کارگران شده، بلا تکلیفی کارگران از وضعیت مالکیت شرکت تراورس است. بعد از دو تاسه ماه از زمان واگذاری تراورس به راه‌آهن هنوز کارگران با پیمانکار سابق مشغول کارند و شرکت راه‌آهن هنوز با کارگران قرارداد مستقیم منعقد نکرده است.

اعلام رقم سبد معیشت به دولت سپرده شد

عضو کارگری شورای عالی کار گفت: در جلسه دستمزد، برخی به دنبال ایجاد شائبه در مورد هزینه سبد معیشت بودند که مورد مخالفت نمایندگان دولت و کارگران قرار گرفت و اعلام این عده به دولت سپرده شد. محمدرضا تاجیک در گفت‌وگو با خبرگزاری مهر در مورد تعیین هزینه سبد معیشت که مقدمه مهم برای تعیین حداقل دستمزد سال آینده مشمولان قانون کار است، اظهار داشت:

عضو کارگری شورای عالی کار گفت: در جلسه دستمزد، برخی به دنبال ایجاد شائبه در مورد هزینه سبد معیشت بودند که مورد مخالفت نمایندگان دولت و کارگران قرار گرفت و اعلام این عده به دولت سپرده شد. محمدرضا تاجیک در گفت‌وگو با خبرگزاری مهر در مورد تعیین هزینه سبد معیشت که مقدمه مهم برای تعیین حداقل دستمزد سال آینده مشمولان قانون کار است، اظهار داشت:

یک فعال کارگری:

حقوق کارگر در سال آینده باید ۹ میلیون تومان شود

عالی کارکنان، تعیین دستمزد کارگران باید بر مبنای ارزش روز این سبد تعیین شود که برآورد ما از هزینه‌های معیشت خانوار ۳۰۳ نفر در حال حاضر بالاتر از ۹ میلیون تومان است. اسدی با یادآوری اینکه بحث تعیین دستمزد کارگران باید در شورای عالی کار بررسی شود، گفت: با توجه به اینکه حقوق دستمزد کارگران رابخش خصوصی پرداخت می‌کند این موضوع باید در شورای عالی کار بررسی و کنکاش شود که جلسات اصلی این شورا برای تعیین

کارگران که توسط مجلس مطرح شده، اظهار داشت: از آنجایی که حقوق کارگران باید بر مبنای سبد معیشت خانوار تعیین شود، ارزش این سبد معیشتی بیش از ۹ میلیون تومان برآورد می‌شود و دستمزد کارگران باید همین اندازه باشد. وی اضافه کرد: با توجه به اینکه شاخص سبد معیشت خانوار ۳۰۳ نفری برای تعیین دستمزد کارگران را به عنوان مهم‌ترین مطالبه جامعه کارگری از چند سال پیش در آیین‌نامه شورای

یکی از نمایندگان کارگران در شورای عالی کار کشور گفت: ارزش سبد معیشتی در حال حاضر بیش از ۹ میلیون تومان برآورد می‌شود و حقوق کارگران باید بر مبنای سبد معیشت خانوار باشد. به گزارش تسنیم، آیت اسدی درباره پیشنهاد افزایش ۳۵ تا ۴۰ درصدی دستمزد